

yen onun əməyini yüksək qiymətləndirmiştir: "Akademik Şəfaət Mehdiyev böyük alim, böyük ziyalı, böyük şəxsiyyət olmaqla yanaşı yaxşı kişi idi. O zamanlar isə yaxşı kişi olmaq çox çatın idi". Ş.Mehdiyev fəaliyyətinin bütün sahələrində - istər alim, istər müəllim, istərsə də elm-təhsil təşkilatçısı kimi həmişə seçilmiş, yüksək mədəniyyəti, ziyalılığı ilə hamının hörəmətinə qazanmışdır.

Bir alim kimi, Ş.Mehdiyev üçün elmdə heç zaman son zirvə və hədd anlayışı olmamışdır. O, özünün elmı axarışları ilə daim öyqənməyə, həqiqəti üzə çıxarıb təsdiqləməyə, əldə etdiyi faydalı nəticələri həvəsə praktiki şəkildə gerçəkləşdirməyə çalışmaqdan yorulmurdur.

Ş.Mehdiyevin ömrü xalqın və əməyyətin tərəqqisində sərf edilmişdir. O, bütün həyatını, enerjisini hər şədən əziz tutduğu Vətəniə, xalqına vermişdir. Məqaləni elm və bədii yaradılıqlı sahələrində dəyərli əsərlər müsəlli kimi tanınmış alimini öz sözləri ilə qurtaram. O demisiş: "Həyat xalq üçün yazıl-yaradan, heç bir fəxri adda, yüksək mükafatda gözü olmayan şəxsiyyətləri sevir, onlara yenilməz bir heykal qoyur. Bu heykəlin adı Xalq Məhəbbətindir". Müasirləri və tələbələri Şəfaət müəllimi səda insan, təmənnəsiz dost, yoldaş və nümunəvi ailə başçısı kimi tanıydırlar. Onun qələmindən çıxan yazılar böyük zəhmətin hesabına idi.

Elmi araşdırmlar, dəyərləri nəzəriyələr, monografiya və dörsliklər müəllifi kimi əhəmiyyətli işlər görən akademik Şəfaət Mehdiyev Azərbaycan elmi və mədəniyyəti tarixində şərəfli yer tutmuş, XX əsrin yadda qalan elm xadimləri ilə birlikdə xalqımıza baş ucalığı gətirmiştir.

Знаменитый ученый, педагог и научный организатор

Резюме

Статья посвящена 100-летию известного ученого, академика Шафаята Мехтиева, его творческой деятельности в области кристаллографии. Он достойно представлял Азербайджан на многих международных конгрессах и симпозиумах по геологии нефти и нефтехимии.

Well-known scientist, pedagogue and scientific organizer

Summary

The article is dedicated to the 100th Anniversary of Shafayat Mehdiyev and his creative activity in the sphere of crystallography. He represented Azerbaijan in a number of international congress and symposiums with honor on petroleum geology & petrochemical.

Azərbaycanın təhsil nazirləri haqqında kitab

Ferrux Rüstəmov
ADPU-nun pedaqoji fakültəsinin dekanı,
pedaqoji elmlər doktoru, professor

Azərbaycan xalqının həqiqi tarixi hələ yazılmayıbdır. Gərək bizim xalqın əsl tarixi yazılsın.

Heydər Əliyev

Təhsili Azərbaycanın davamlı inkişaf strategiyasının ən öncül istiqamətlərindən biri hesab edən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev bu sahada aparılan islahatları yüksək qiymətləndirərək demişdir: "Təhsil Nazirliyində düşünləmiş program, konsepsiya vardı". Dövlətin müəyyənləşdirdiyi bu strategiya və konsepsiya 10 ildən artıq ki, təhsil naziri, əməkdar elm xadimi, prof. Misiр Mərdanovun bilavasitə rəhbərliyi və şəxsi iştirakı ilə uğurla həyata keçirilir. Bu illər ərzində Misiр müəllim bütün söyлərini təhsil sahəsində çatışmazlıqların aradan qaldırılmasına, təhsilin bütün pillələrində effektiv yəniliklərin tətbiqinə, Azərbaycan təhsilində köklü məzmun islahatlarının aparılmasına, təhsil sisteminin yeniləşməsinə, milli və bəşəri dəyərlər zəminində Avropa və dünyaya təhsil sistemiə uğurla integrasiya edilməsinə yönəltmişdir. Məhz onun Azərbaycan təhsilinə rəhbərlik etdiyi illərdə təhsil sistemi elmi cəhətdən əsaslandırılmış

programlara uyğun idarə olunmağa başlamışdır. Təhsil tariximizdə ilk dəfə olaraq on altı inkişaf yönümlü dövlət programı təsdiq olunmuş və uğurla həyata keçirilməkdədir. Təhsilin ayrı sahələrinin inkişafı üzrə real vəziyyətin təhlili əsasında hazırlanıb təsdiq edilmiş bu programların reallaşdırılması noticidən təhsil infrastrukturu mütəsir tələblərə uyğun qurulmuş, təhsilin məzmunu yeniləşdirilmiş, "Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin Konsepsiyası (Mülli kurikulum)" təsdiq olunmuş, yeni dörslik siyaseti reallaşdırılmış, təhsilalanların nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi üzrə yeni model və mexanizmlər tətbiq edilmiş, əmək bazarının tələbatına uyğun kadrlar hazırlanıb, təmənnatı yaxşılaşdırılmış, təhsil müəssisələri infor-masiya-kommunikasiya texnologiyaları ilə təmin edilmiş, təhsil sisteminin informasiyaladırılması, məktəbə-qədər, texniki-peşə, ali təhsil, xəridcə təhsil, istedadlı uşaqların inkişafı, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların

təhsilinin təşkili, de-institutlaşdırma və digər bu kimi sahələrdə əhəmiyyətli nailiyyətlər əldə olunmuş, maddi dəyərlərdən əldə edilən kapital ölkədə insan kapitalının inkişafına yönəldilmişdir.

Büdcə vəsaiti hesabına Təhsil Nazirliyi tərəfindən yeni təhsil-tərbiyə müləssisalarının təklimasi və ya əsaslı təmir edilməsi böyük bir vüsətət həyata keçirilmişdir. Təbii ki, gələcək tədqiqatçular bu illərdə Azərbaycanda təhsilin inkişaf tarixindən yazarkən çoxşaxəli fəaliyyəti ilə çağdaş təhsil tariximizin parlaq sahifələrini yazmış hörmətli təhsil nazirimiz Misir Mərdanovun sistemli və ardıcıl həyata keçirdiyi əsaslı tədbirləri, təhsilin infraztrukturunun və məzmununun yeniləşdirilməsi, mütəraqqi dünyaya təcrübəsi nə uyğunlaşdırılması sahəsindəki xidmətlərinə tərxi nailiyyət kimi qiymətləndirilməkə yənəsi, həm də onu böyük elmi səriştəyə və təcrübəyə malik təhsilsünsəs alım və təhsil tarixi kimi dəyərləndirəcəklər. O, müasir, qlobal elmi təfəkkürə malik, müsbət radikal addımlar atmağa meyilli, yeniləşməyə nail olmağa israrlı, informasiya cəmiyyətindəki ideyaların daşıyıcısi olan bir alim, islahatçı nazirdir. Misir müəllim öz yaradılığında müasir təhsilsünaslığın əla problemlərinə toxunmuş, əla ciddi elmi məsələləri şərh etmişdir ki, gələcəkdə bu məvzudə tədqiqat aparanlar mütləq onun yaradılığına müraciət etməli olacaqlar. O, təhsil sahəsindəki problemləri vaxtında görür, aktual məsələləri önə çıxarır, dövlətin və cəmiyyətin diqqətini qarşısında hədəfə yonoltməkə yənəsi, təhsilsünaslığın bir elm sahəsi kimi inkişafına öz töhfəsini verir. Məhz o,

təhsil-tərbiyə ilə bağlı xalqımızın min illər boyu yaratdığı, zamanın, tarixin yaddaşına həkk etdiyi, məlli mənəvi dəyərlərə əvvərlən ideyaları ilk dəfə sistemli təhlil və tədqiq etməklə ciddi elmi ümumiləşdirilmərin predmetinə çevirməyi nail olmuşdur. "Azərbaycan təhsili Xalq Cümhuriyyəti illərində (1918-1920)" (2003), "Azərbaycanın təhsil siyaseti" (2 cildlə, 2005), "Azərbaycan Müsəllimlərinin qurultayları. I-IX" (2008), "Azərbaycan Müsəllimlərinin XIII qurultayı" (2009) kitabları bu qəbildəndir. O, ixtisasca riyaziyyatçı olsa da, son illərdə dəha çox təhsilsünas alım kimi tanınır, intensiv elmi axtarışları, monoqrafiya, kitab və kitabçaları, silsilə məqalsələri ilə pedaqoq-alımların da qibtə edə biləcəyi mənəvi xəzinə yaradıb. "Azərbaycan təhsili islahat illərində" (2001), "Təhsil millətin galacıyıdır" (2002), "Azərbaycan Respublikasının dövlət rəmzləri" (2002), "Təhsil sisteminde monitoring və qiymətləndirmə" (2003), "Azərbaycan təhsili müstəqillik illərində" (2003), "Azərbaycan təhsili dünən, bu gün, sabah" (2006), "Davamlı inkişaf və təhsil" (2007), "Prezident İlham Əliyev və Azərbaycanda təhsilin inkişafı, 2003-2008" (2008), "Azərbaycan təhsili yeni inkişaf mərhələsində" (2009), "50 ən yaxşı məktəb, 100 ən yaxşı müəllim" (2009), "Azərbaycan təhsili: islahatların uğurlu nəticələri (2009-2010-cu illər)" (2010) kitabları elmi-nəzəri dəyəri, tarixi əhəmiyyətinə, dörin məzmununa görə təhsilsünaslıq dəyəri təhfədir. Bu kitablar Misir müəllimin təhsil sahəsindəki xidmətlərinə əyanlılaşdırılmakən, tarixləşdirməkə yənəsi, həm də onu təhsil tarixi və

təhsilsünaslıq sahəsində solahiyətli söz sahibi kimi təqdim edir.

Bu günlərdə işıq üzü görən "Azərbaycanın təhsil nazirləri" ("Bakı-nəşr", 2010, 240 s.) adlı kitabı Misir müəllimin yeni bir elmi hesabatıdır. Ulu önder Heydər Əliyevin və Azərbaycan Pəspüblikasının Prezidenti İlham Əliyevin işıqlı, aydın çöhrəli

portretləri ilə açılan bu kitab müqəddəs sözün işğindən doğan, nazir tofakkurundan səzilərək yeni məzmun və mahiyyət kəsb edən nurlu bir işıq, vətəniniz qarşısında xidmətləri olan insanlara (nazirlərə) ucaldırılan mənəvi bir abidədir ki, onun da müəllifi prof. Misir Mərdanovdur.

Kitaba yazılılan "Ön söz" Azərbaycan təhsilinin ən qədim zamanlarından bu günə kimi olan dövrüna işıq tutur, həcmə böyük olmasa da məzmun, problematik, işlənmə soviyyəsi, fakt və hadisələrin tarixilik və müasirlik baxımından müqayisəli təhlili, şərh üslubu ilə akademik səciyyə daşıyır. Azərbaycanda təhsil sahəsində aparı-

lan uğurlu işlər, buraxılan nöqsanlar, onların obyektiv və subyektiv səbəbləri müəyyənləşdirilir, təhsil quruculuğu ayrıca, əlahiddə şəkildə deyil, dövrün içtimai-siyasi hadisələri fonunda təhlil və tədqiq olunur, azərbaycanlı ziyanlıların (nazirlərin) özür kitabının həm məşəqqətlə, həm də fərqli sahifələri vərəqlənir. ADR, sovet ha-

kimiyeti və müstəqillik illərində təhsilin məzmununda aparılan islahatların xarakteri, səciyyəvi xüsusiyyətləri öne çəkilir. Sər və ciddi qanunların tətbiqi ilə səciyyəvi olan keçən əsrin 30-cu illərdə məktəblə bağlı qəbul edilmiş qərarların, sinfi mübarizənin gücləndiriləsi haqqında Stalin ideyasının təhsilsəm demokratik onənlərin inkişafını ləngitməsinin, yenil arzuolunmaz istiqamətin formalaşmasının əsasını qoymuş bildirilir. Əsaslandırılır ki, o dövrda mili dəyərlər sər şəkildə arxa plana keçirildi, saxta bolşevik bəyənəməlçiliyə aparıcı amilə çevrildi, təhsilin məzmunu tamamilə sovet ideologiyasının prinsiplərinə təbə etdirildi. Müəllif haqlı olaraq 30-cu illərdə məktəb haqqında qəbul edilmiş qərarları təkcə siyasi sənəd deyil, həm də pedaqoji prosesə Sov.İKP-nin rəhbərliyini təmin edən metodoloji program kimi qiymətləndirir.

Keçmiş pişəmək, düzəltməkdən asandır. Misir müəllim inkarçılıq stixiyasından çıxış edərək o dövrü pişəmir, əksinə, ulu öndərimiz Heydər Əliyevin "1920-ci ildən 1991-ci ilə qədər Azərbaycanın həyatında xüsusi bir dövr olmuşdur. Azərbaycan müstəqil olmamışdır, ancaq Azərbaycan xalqı böyük inkişaf yolu keçmişdir" — müddəələrini o dövr tərxihimizin obyektiv öyrənilməsinin metodoloji əsası kimi qəbul edir, sovet hakimiyəti illərində təhsil quruluğunu ilə bağlı konseptual problemləri məhz həmin prizmənən işıqlandırır. Yaxın tarixi keçmişə obyektiv qiymət vermənin yeganə elmi yolu belədir. Prof. Misir Mərdanov bu konsepsiya əsaslanaraq sübut edir ki, xalq maarifinin, məktəbin nailiyyətlərini itirmək, əldə

edilənlərin ən yaxşalarını, məktəbin principial özüllünü inkar etmək olmaz. Tarixən rasional toxumlardan, rüşeymlərdən cürcib boy atmış, sistem halını almış ideyalar möhkəm özül üçün qəbul etməsək, bunun üzərində golşacın binasına ucalda bilmirik. Dəhşətli Stalin terroru vaxtı da, sonralar da pedaqoji fikirdə, təhsil quruculuğunda işqli cəhatlər çox olmuş, pedaqogikamız yüksək ideallar və məqsədlər uğrunda mübarizəyə hazırlı tərbiyacısı olmuş, Azərbaycan pedaqoji elmində təhsil-tərbiyənin strateyi və taktikası hazırlanmış, məktəbdə isə həyata keçirilmişdir. Doğrudur, sovet hakimiyəti illərində müstəqil dövlət siyasetimiz, aydın mili ideologiyamız olmayıb, xalqın mili təsəffükürünün daşıyıcıları olan on minlərlə ziyanlı günahsız ittihad edilib, ölüm və cəza masını fasiləsiz işləyib. Ancaq bu heç də o demək deyil ki, məktəbimiz, təhsilimiz inkişaf etməyib.

Son yüz ildə təhsilin inkişaf tendensiyalarını təhlil edən prof. Misir Mərdanov bu qanasta galır ki, qazandıqlarımız itirdiklərimizdən daha çoxdur. O yazar: "Mən təhsil naziri kimi müxtəlif ölkələrdə, o cümlədən qonşu İran və Türkiyə respublikalarında döfərlərlə xidməti saflarında olmuşam. Bu saflarlar zamanı bir fakt məni həmişə qürurlandırıb: Azərbaycanda insanların təhsil səviyyəsi hər iki ölkədəkindən qat-qat yüksəkdir. Sovet dövründə on ucqar kəndlərimizdə belə, məktəblər fəaliyyət göstərib və Azərbaycanda savadsız adam yoxdur. Bütün bunlar bizim bu günümüz üçün etibarlı zəmin olubdur. Əgər belə olmasaydı, biz öz

müstəqilliyyimizi bərpa edib Azərbaycanı uğurla irəli apara, daha böyük nailiyyətlərə, casarətli islahatlara imza ata, təhsilimizi, mədəniyyətimizi, iqtisadiyyatımızı müasir tələblər səviyyəsində inkişaf etdirə bilməzdik" (s.21).

Yətmış illik keçmiş elə bir tarixi materialdır ki, onu təqnidə mövqədən dərk edib qiymətləndirmədən, nailiyyətlərimiz, səhvlərimiz barədə tam həqiqət olmadan ictimai özünəndər və məllatın təraqqisi mümkün deyil.

Dəyərli kitabları oxuyanlar dəyərli insanlarla görüşmüş kimi olurlar. Bu kitabı oxuyanlar zamanın yaddasına yazılan dəyərli şəxsiyyətlər - xalqının tarixində, tələyində, böyükən nəsillən təhsil-tərbiyəsində böyük rol oynayan insanlarla-Azərbaycanın xalq maarifi və dini etiqad nazirləri (N.Yusifbəyli, R.Qaplanov, H.Şəxtaxtinski, N.Şahsuvərov), xalq maarif komissarları (D.Bünyadzadə, M.Quliyev, R.Axundov, M.Məmmədov, A.Sultanova, M.Əğayev, M.Cuvarlinski, M.Şahbazov, M.Əfəndiyev, M.Məmmədov, M.Ibrahimov, M.Ələkbərov), xalq maarif nazirləri (M.Mehdiyadzadə, R.Rəhimov, E.Qəfarova, K.Rəhimov, T.Hacıyev), texniki peşə təhsili komitəsinin sədrləri (Ə.Əmənəgłyev, M.Əğayev, T.Allahverdiyev, H.İsayev), ali və orta ixtisas təhsili komitəsinin sədrləri (Ş.Məmmədov, A.Qarayev), ali və orta ixtisas təhsili nazirləri (Z.Hüseynova, D.Quliyev, Q.Əliyev, A.Abbasbəyli), xalq təhsili nazirləri (M.Məmmədov, R.Feyzullayev, F.Cəlilov) və təhsil nazirləri (L.Rəsulova, M.Mərdanov) ilə görüşür, bu insanların qazandıqları təcrübə ilə, dünyagörüşləri və hayat falsafələri ilə yaxından tanış olurlar.

Kitabda onların yaradıcılığının özünməxsus çalarları, onların təhsil tərxiyimizdəki yeri və mövqeyi, pedaqoji nəsillərin tələyində oynadıqları rol yeni pedaqoji təşəkkür işiğində geniş və hortorəfli şəkildə arasdırılır.

Millatın mədəni güclü onun siyasi gücündən, dəha dorin olur. Millatın əzəməti onun hər bir nümayəndəsində öz əksini tapır. Millatın güclü olması milli ideologiya ətrafında six birləşməsi ilə başlıdır. İdeya insanı və dünən-yarı hərəkətə getirən yeganə fikir axınıdır. Nəsib bəy Yusifbəyli, Rəşid xan Qaplanov, Həmid bəy Şəxtaxtinski, Nurməmməd bəy Şahsuvərov əqidələri uğrunda, Dadaş Bünyatzadə, Müstafa Quliyev, Ruhulla Axundov, Məqsud Məmmədov, Ayna Sultanova, Məmməd Cuvarlinski, Müseyib Şahbazov... ideologiya naminə öldürüldülər. Bu şəxslər Azərbaycanın xalq maarifinə və təhsil sisteminə rəhbərlik etmiş insanlardır. Onların hamisi "xalq düşməni" kimi mühakimə edilib, represiya məruz qalıblar.

Onların şəxsiyyətləri ilə tanışlıq insanın fikir dünyasını genişləndirir, hiss və duygù alımını zenginləşdirir. Belə insanlar heç vaxt ölmür, dünyaya gələn hər yəni nəsillər yəniden dünyaya galır, oxunduqca, xatırlanıqca yaşayırlar. Ümumiyyətlə, insanlar ölkənən birəfəlilik ölmürələr, tamam yox olmurlar, nə qədər ki, onları xatırlayan, onların səslərini, sıfətlərini yadlaşdırında saxlayan adamlar durur, bu ölenlər də həle yaşayır - fikirlərdə, xəyallarda, təsəvvürlərdə... F.Dostayevski haqlı olaraq yazardır ki, xalq ancaq sevdiyi insanları yaddasında saxlayır.

Təkrar-təkrar nəzərdən keçirdikcə

bir daha yəqin edirən ki, bu kitab 1918-2010-cu illər kimi davam edən böyük və çox mürşəkkəb, keşməkəşli təhsil tariximizin bütöv bir mərhələsinə parlaq salnamasıdır.

Bəşəriyyət gələcəyə, baxışlarını keçmişə yönəldərkər gedir. İnsanlar gələcək haqqında yalnız keçmiş əsasında müəhakimə yürüdə bilirlər. Keçmiş nəsillər bizim üçün sualların hazır həllini dəyil, özünü qoyub gediblər (Seneka). Keçmişinə xor baxan, gələcəyinə kor baxar. Misir müəllimin yaradıcılıq mənərəsini bələd olan adam kimi deyə bılərəm ki, böyük elmi əsərə və ciddi məsuliyətə, yüksək həvəs, enerji, səvq və zövq ilə hazırladığı bu kitab o dövrün təcrübə və müdrikiyini müasirlərimizə çatdırır, tariximizin yaddaşından müasirliyimizə işq salır, tarixi-pedaqoji irsə müasir baxış həyatı keçirir.

Kitabda Azərbaycan cəmiyyətinin mövcudluğunun, fəaliyyətinin, bütövlükdə həyatının ideya-konseptual principlərində yeni mili-mənəvi dəyərlərin formalasdığı 70-ci illər mərhələsinə xüsusi diqqət yetirilir. Ulu öndərin 14 iyul 1969-cu ildə həkimiyətə ilk gəlişi Azərbaycanın tərəqqiyə dönsü, cəmiyyətin keyfiyyətə, iñliyə, milli özünüdərkə, milli özünəqayidəşə döñüsü başlangıcı oldu. Qısa müddətdə cəmiyyət həyatının bütün sahələrinin sürəti yüksəlisi, istehsalın, elmin, mədəniyyətin, mənəviyyatın təraqqisi əslində daha böyük nailiyyətlərin - milli ruhun inkişafına, milli özünüdərkən və milli qurunun yüksəlməsinə səbəb oldu. Bütün bunlar az sonra müstəqil Azərbaycan dövlətinin yaranmasına xidmət edən əzəmətli planın tərkib hissələrini təşkil etdi. Misir müəllim

70-80-ci illəri Azərbaycanın intibah dövrü kimi səciyyələndirərək bələ qənaətə gəlir ki, həmin illərdə təhsilimiz sürətlə inkişaf etməsəydi, keçən əsrin 90-ci illərində imperiya hakimiyyətinin təzyiqi bir az zoşlaşdırıcı kimi, uzun illərdən bəri zamanın diqət etdiyi təhsil siyaseti əsasında təbiyə almış mələtimizin indiki nəslə milli ruhla azadlıq mübarizəsinə, istiqlal məcadiləsinə qalxa bilməzdi.

80-ci illərin sonu 90-ci illərin əvvəllərində müstəqillik hərəkatının genişlənməsinə aparan çətin, ziddiyətlərlə dolu tarixi yoluñ mühüm, bəlkə də başlıca mərhələlərindən biri, şübhəsiz, 70-ci illərin ümumi milli yüksəlisi və onun sayısında xalqın daha da qabarlıq mübarizlik ruhunun formalşaması olmuşdur. Bu illərdə Heydər Əliyevin üzəqgörənliliklə istiqamətləndirdiyi ən dəyərli təhsil anənələri kitabda genişliyi ilə təhlil olunmuş, müstəqiliyinizin ilk illəri gələcək islahatlara həzırlı, 1993-1998-ci illər axtarışlar, yeniliklərin öyrənilməsi, 1998-ci ildən sonrakı dövr dünya təhsilinə integrasiya, dövlət proqramları və bəyənəlxalq layihələrin reallaşdırılması, əsaslı qu-ruculuq, tədrisin keyfiyyətinin yüksəlisi və islahatlar dövrü kimi xarakterizə olunur.

Kitabda daxil edilən 200-ə yaxın şəklin hər birinin məna yükünü, pedaqoji-psixoloji siqlatını, ictimai-siyasi əhəmiyyətini dərinlən duyunq yüksək zövq tələb edir. Bu mənəda kitabda verilmiş hər bir şəklin yerli-ye-rində işlədiləməsi və hər bir şəklin məməzən və ideyəsinə tamamlanın şəkilaltı yazıların verilməsi faktları bir daha göstərir ki, müəllif təhsil tariximizin incəliklərini bilməklə yanşı, təc-

bəlli tərtibat sahəsində də zəngin təc-rübəyə malikdir.

Kitabda diqqəti cəlb edən məziyətlərden biri xalqımızın o illərdəki düşüncə təzəzinin, həyata baxışlarının, təhsil sahəsindəki nailiyyətlərinin elmi fakt və hadisələrin fonunda təhlil edilməsidir. Ensiklopedik bir mənbə olan bu yazılar oxucunu xayalançox da uzaq olmayan yaxın keçmişə aparır və düşündürür. Nazirləri yetirin və yasa-dan ictimai-siyasi, elmi-mədən və pe-daqoji mühitin an xarakterik və qaba-ri cəhətlərini eks etdirən tərcüməyi-hal xarakterli yazılar, onların şəxsiyyəti, mühiti haqqında dolğun məlumat verməklə bərabər həm də prof. Misir Mərdanovun yaradıcılıq imkanlarının genişliyinə dələlat edir, onun yeni-ye-ni keyfiyyətlərini üzə çıxarıır. Etiraf edək ki, səfərləri olan nazirlər haqqında Misir müəllimin səmimi fikirləri həm də onun öz şəxsiyyətinin böyük-lüyünə dələlat edir. İlk mənbələr - arxiv sənədləri və nazirlərin ailə üzvə-lerinin təqdim etdiyi materiallar əsa-sında hazırlanın bu öcerklərə fərqləndirici cəhət müəllifin təqdim etdiyi nazirlərin şəxsiyyəti ilə yaradıcılığını bütün görəmk bacarığıdır, yəni hər ya-zıda bir nazirin portreti çizilir, həyati, ictimai-siyasi, pedaqoji fəaliyyəti, elmi əsərləri vəsaitilə onun şəxsiyyəti-nə işq tutulur, təhsil tariximizdəki yeri və rolu müəyyənləşdirilir. Onların yaradıcılığı hər cür sensurə məhduduya-

yətindən və ideoloji buxovlardan azad bir şərtidə tam şəkildə ortaya çıxırı-rlar. Mərdanov tərcüməyi halları təq-dim edərkən quru sxematizmdən, can-sız və duygusuz nişanlardan qaçaraq, duygù və düşüncələri ilə özünü dörk etdiyi, gördüyü və görmək istədiyi na-zir obrazı yaradır. Dolğun və məz-munlu tərcüməyi-hallar, fərqləndirici şriftlə verilən əlamətdar hadisələr, şə-killər nazirlər haqqında oxucuda tam təsəvvür yaratmaq işinə xidmət edir. O, özündən əvvəlki nazirlərin fərqləndirici xüsusiyyətlərini, Azərbaycan dövlətinin və dövlətiyinə xidmət-lərinin ölü plana çökəmək sənki həm də öz portretini çökmək olur.

Yüksək poliqrafiq nəşr nümunəsi olan bu kitabın ərsəyə gəlməsindən re-daktör kimi siyasi əmlər üzə fəlsəfa doktoru Bayram Hüseynzadənin, tər-tibgələr Başarət Məmmədovun, Şəm-xəlil Məmmədovun, Ədalət Daşdə-mirovun, Elman Əbdüluovun bu sahədəki şəxslərini qeyd etmək yerinə düşərdi.

... Müdrilərden biri deyib ki, tarix yazmaq, tarix yaratmaq qədər çətindir. Azərbaycan Respublikasının təhsil na-ziri Misir Mərdanov ölkəminədə həyata keçirilən təhsil islahatlardan rəhbərliyi və şəxsi iştirakı ilə tarixin yaddaşında qalan işlər görür, həm də gördüyü bu işlərin tarixini yazır. Tarixdə isə tarixi yaradınlarla yanaşı, həm də tarixi yazanlar qalır.